

प्रवचन नं. ८६ गाथा २३ थी २५

ता. १४-८-७८ गुरुवार भादरवा सुद-१३ सं. २५०४ उत्तम आर्कियन्ध धर्म पर्युषण पर्व दिवस-८

आर्कियन्ध, दस लक्षणी पर्वमें यहाँ सम्यग्दर्शनमें भी ओक रागका कण भी मेरा नहीं. ऐसी दृष्टि होती है, अधिकार यलेगा अर्द्धिया तो मुनिपणाकी बात है. सम्यग्दृष्टिको रागका कण ने रजकण ओ मेरा नहीं, मैं तो ज्ञायक आनंद स्वरूप हूँ. ऐसी दृष्टि उसको अर्द्धिया सम्यग्दृष्टि कहेते है. उसको दूसरा राग होता है आसकितका, पण मेरा है जैसे होता नहीं. यहाँ तो मुनिको आसकितका राग भी नहीं ओ बताते है. आहाहा... आर्कियन्ध है ने.

तिविहेण जो विवज्जदि चेयणमियरं च सव्वहा संगं ।

लोयववहारविरदो णिग्गंथत्तं हवे तस्स ॥४०२॥

जे मुनि लोक व्यवहारसे तो विरक्त होकर “येयणं धर्म स्वभाव संगम” येतनमां शिष्य अने संग उसका भी ममत्व छोड दे. आहाहा... आ मेरा शिष्य है के आ मेरा संग है ओ भी छोड दे. “येयणं धर्म” पुस्तक- पीछी कमंडण उसमें भी ममत्वका जे अंश है ओ छोड दे. आहाहा... और अयेतनमें आहार, वस्ती अने देह. मुनिको आहार, रहेनेका स्थान छोड दे. उसमेंसे भी ममत्व छोड दे. यारित्रवंत तो है, अपना स्वरूपमें आनंदमें रमनेवाला तो है, पण थोडा रागका अंश कोछ शिष्यसे मेरा संग है, मेरा शिष्य है. आ मेरा धर्म उपकरण पीछी, कमंडण, पुस्तक छसकी भी वृत्ति ममत्व स्वभावका आश्रयसे आनंदका स्वाद लेनेसे ओ छोड दे. विशेष आत्माका आनंदका अनुभव लेनेको ओ आसकितका राग ओ भी छोड दे. “तिविहेण”

મન વચન ને કાયા, કરણ - કરાવના ને અનુમોદન, આવો માર્ગ છે. મુનિપણું કેવું હોય એ જણાવે છે. સમજમેં આયા ? મુનિ ને વસ્ત્ર કે પાત્ર તો હોતા નથી - પણ શિષ્યને સંગ હોય છે, કે પીંછી કમંડળ ને પુસ્તક હોય છે. આહાહાહા... એ પ્રત્યે પણ મમત્વકા અંશ છોડ દે - આકિંચન એ મેરી કોઈ ચીજ હૈ નહીં. આહાહાહા... મેં તો અતીન્દ્રિય આનંદમેં રમનેવાલા આહાહાહા... ઈસકો આકિંચન્ય ધર્મ કહેતે હૈ દસ લક્ષણી પર્વમેં.

વસ્ત્ર ને પાત્ર તો મુનિકો હોતા હી નહીં. (વસ્ત્ર પાત્રવાલા) એ તો મુનિ હૈ નહિ. સમજમેં આયા ? આ વસ્ત્ર પાત્ર રખકર મુનિ માનતે હૈ એ તો મુનિ હૈ હી નહીં, એ તો મિથ્યાદૈષ્ટિ હૈ. આહાહાહા... પણ જેણે વસ્ત્ર ને પાત્ર છોડ દિયા હૈ પણ અંતરમેં અતીન્દ્રિય આનંદકા ઉગ્ર ચારિત્રકા સ્વાદ લિયા હૈ, આહાહા... જિસકી નગ્ન દશા હૈ ઔર જિસકો અચેતન મોર પીંછી કમંડળ પુસ્તક આદિ હોતા હૈ એ પ્રત્યે ભી એ મેં નહીં. મેં નહીં એ દૈષ્ટિ તો હો ગઈ હૈ. આ તો અસ્થિરતાકા રાગ એ મેં નહીં. આહાહાહા ! એકલો વીતરાગી ભાવ એ વીતરાગીભાવમેં રમત કરતે હૈ, આનંદમેં ઝૂલતે હૈ. ઈસકો આકિંચન્ય ભાવ કહેતે હૈ, એ નવમા હુઆ.

ચાલતો અધિકાર. દેષ્ટાંત આવ્યો છે ને ? દેષ્ટાંત-‘દેષ્ટાંત દેકર ઈસી બાતકો સ્પષ્ટ કરતે હૈ’ ક્યા ? કે આ આત્મા જો જ્ઞાયક ચૈતન્ય સ્વરૂપ હૈ એ કભી રાગરૂપ હોતા નહીં અને રાગ હૈ એ ચૈતન્ય સ્વરૂપ હોતા નહીં. આહાહા ! આ સમ્યઞ્ઞર્શનકી બાત હૈ. જૈસે ખારાપણા જિસકા લક્ષણ નમક ખારાપણા જિસકા લક્ષણ નમક એ પાણીરૂપ હોતા હુઆ દિખાઈ દેતા હૈ, એ નમક હૈ યહ પાણીરૂપ હોતા હુઆ દિખાઈ દેતા હૈ, નમકકા પાણી હો જાતા હૈ. આહાહા ! દેષ્ટાંત તો કેવો જુઓને. -નમક હૈ મીઠું મીઠા એ પાણી હો જાતા હૈ એક વાત, ઔર પ્રવાહી પણ જિસકા લક્ષણ હૈ ઐસા પાણી ખારા પાણી હોતા હૈ ને લવણકા, એ પાણી નમકરૂપ હોતા હૈ, જો ખારા પાણી હૈ ને લવણકા ઓ મીઠા હો જાતા હૈ, લવણ હો જાતા હૈ. ક્યા કહા ? સમજમેં આયા ? કે લવણ જો હૈ વો પાણીપણે ખારા પાણીપણે હો જાતા હૈ ઈસકા સ્વભાવ હૈ ઔર પાણી જો ખારા હૈ એ મીઠાપણે હો જાતા હૈ, લવણપણે હો જાતા હૈ. માળે દેષ્ટાંત તો જુઓ. આહાહા !

ક્યો કે ખારાપણા ઔર દ્રવ્યત્વકા એક સાથ રહેનેમેં અવિરોધ હૈ. ખારાપણા અને દ્રવ્યત્વ પાણી હોના, એ તો ઈસકા સ્વભાવ હૈ, એ તો અવિરોધ હૈ, નમક હૈ એ પાણી હો જાના એ તો અવિરોધ હૈ, કોઈ વિરોધ નહીં. સમજમેં આયા ? આહાહાહા ! અર્થાત્ ઈસમેં કોઈ બાધા નહીં આતી યહ તો દેષ્ટાંત હુઆ. ઈસીપ્રકાર લવણકી ગાંગડી હૈ યહ ખારા પાણીપણે હો જાય, ઔર ખારા પાણી હૈ વો લવણપણે હો જાય, તો ઈસમેં કોઈ વિરોધ નહીં. આહાહા !

હવે એ દેષ્ટાંતકા સિદ્ધાંત. “નિત્ય ઉપયોગ લક્ષણવાળા જીવદ્રવ્ય” આહાહા ! જૈસે લવણકી ડલી એ પાણીરૂપ હો, ખારા પાણીરૂપ હો પણ આત્મા નિત્ય ઉપયોગ લક્ષણવાળા જીવદ્રવ્ય પુદ્ગલ દ્રવ્ય હોતા હુઆ દિખાઈ નહિં દેતા. એ રાગરૂપ હોતા હૈ ઐસા દિખાઈ નહીં દેતા. આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? લવણકી ડલી, પાણીપણે ખારા પાણીપણે હોતી દિખતી હૈ, ઐસા ભગવાન ઉપયોગલક્ષણ- જ્ઞાન દર્શન ઉપયોગ ઐસા ઉપયોગ સ્વરૂપ ભગવાન કભી દયા-દાનકા રાગ, કભી રાગરૂપ હો જાય, ઐસા કભી હોતા નહીં. આહાહા ! સમજમેં આયા ?

દેષ્ટાંતથી તો સમજાય એવી છે સીધી વાત છે, ભગવાન નિત્ય ઉપયોગ જિસકા લક્ષણ

“सव्यन्हु नाशदिको ज्वो उपयोग लब्धशो निर्यं” अे तो ज्ञान देजन उपयोग स्वरूप भगवान त्रिकाण है. जे उपयोग स्वरूप भगवान (आत्मा) अे क्या अणुपयोगरूप रागरूप कभी होता है? भीटाका, लवणका पानी होता है अे तो अविरोध है. पण उपयोग लक्षण स्वरूप अे अणुपयोग रागरूप कदी होता है? विरोध है अे तो आहाहा शरीर ने वाणीरूप होता नहीं अे प्रश्न यहां है नहीं. यहां तो भगवान यैतन्यदण, उपयोग लक्षण नित्य त्रिकाण अे कभी राग दया दान प्रतादिका शुभ अशुभ राग अे राग पुद्गल है. तो भगवान, जेम लवण ओगण करके पानी होता है, ओगणे छे ने ओगण कहेते है ने? लवणनुं पानी छे जाता है ओगण करके (पिगलकर) अैसे भगवान. आहाहाहा... शुं ट्ट्यांत ! यैतन्यमूर्ति भगवान, उपयोगस्वरूप भगवान अे राग अणुपयोग है अे रूपे कदी होता है? आहाहाहाहा... याहे तो दया दान प्रत भक्तिका भाव छे. पण अे रागरूप भगवान कदी होता है? आहाहाहा ! समजमें आया ? आहाहा ! उपयोग स्वरूप भगवान अे पिगलकर क्या रागरूप होता है? आहाहा ! लवण तो ओगणकर- पिगलकर पाणी छे, अैसे भगवान ज्ञान दर्शन उपयोग स्वरूप प्रभु, आहाहाहा... अे कांछ पिगलकरके रागरूप होता है? दया, दान, प्रत, भक्ति, पूजाका विकल्प जो है अे रागरूप प्रभु होता है? आहाहाहा ! तो व्यवहार रत्नत्रयका जो राग है. आहाहाहाहा ! देवगुरुशास्त्रकी श्रद्धा, नव तत्त्वकी भेदरूप श्रद्धा, शास्त्रका बाह्यलक्षी शब्दका ज्ञान और पंथमहाप्रतका परिणाम अे राग है. तो भगवान आत्मा वीतरागी शुद्ध उपयोग स्वरूप प्रभु आत्मा, आहाहाहाहा... क्या कभी रागरूप होता हुआ दिभाछ देते है? अेम कहेते है. आहाहाहाहा... तात्विक भात है, अध्यात्म भात है. आहाहा ! समजमें आया ?

भारापणा जिसका लक्षण है, अैसा नमक पाणीरूप होता हुआ दिभाछ देता है? के हा. अैसे नित्य उपयोग लक्षणवाणा ज्वद्रव्य पुद्गल द्रव्यरूप होता हुआ दिभाछ नहीं देता. आहाहा ! याहे तो तीर्थकर गोत्र बांधे अैसा भाव, अे भावरूप क्या भगवान ज्ञान स्वरूप उपयोग होता है? अे राग तो अणुपयोग है, उसमें ज्ञायक स्वरूपका उपयोग ये तो है ही नहीं अंदरमे. आहाहाहाहा ! नित्य उपयोग लक्षणवाला, अैसा दिया है ने? ज्वद्रव्य. भगवान तो नित्य उपयोग लक्षणवाला ज्वद्रव्य है अे पुद्गलद्रव्यरूप होता हुआ दिभाछ नहिं देता. आहाहा ! अे व्यवहार रत्नत्रयका राग अे रूपे होता दिभाछ नहीं देता. आहाहाहा ! समजमें आया ?

यैतन्यना नूरना तेजना पूर प्रभु, अे कयां राग अंधकार अयेतन अणुपयोग अस्वभावभाव अे रूपे भगवान होता दिभाछ देता है? नहीं. आहाहा ! जिसको राग अणुपयोग अपना है, दिभे-अे दृष्टि मिथ्यात्व है. आहाहाहा... समजमें आया ? जिसकी दृष्टिमें भगवान आनंद ने ज्ञान उपयोग स्वरूप प्रभु, रागरूप मैं हुं, अैसा भासे, अे पुद्गलरूप हुआ अेम भास्या अे तो मिथ्यादृष्टि है. आहाहाहाहा... अे जैन नहीं. आहाहाहा ! जिन स्वरूपी, उपयोग स्वरूप अे रागरूप है अे जैन नहीं. आहाहा ! उपयोग स्वरूप कहेतां अे वस्तु पोते जिन स्वरूप ही है. भगवान जिन स्वरूपी अे ज्ञान दर्शन उपयोग स्वरूप कछे, के वीतरागी उपयोग स्वरूप कछे के वीतरागभाव कछे, अे क्या रागरूप होता, व्यवहार रत्नत्रयरूप होता दीभता है? (नहीं)

આહાહા ! જ્ઞાનીકો અપના શુદ્ધ ઉપયોગ સ્વરૂપ ભગવાન રાગરૂપ હોતા દિખતે નહીં, પણ રાગ હૈ ઉસકા જાનના ઉપયોગરૂપે દિખતે હૈ. આહાહા ! ઉસકા અને અપના જાનન ઉપયોગ એ રૂપ દિખતે હૈ. સમજમૈ આયા ?

લોકોએ આખી મૂળ ચીજ, મૂળ ચીજ જ આ હૈ, અને મૂળ ચીજ બિના બધા વ્રત ને તપ ને નિયમ, પૂજા ને ભક્તિ ને આ મંદિરો ને બધા થોથાં હૈ. આહાહાહા ! એ દેખનેમૈ નહીં આતા, હૈ ? ઔર નિત્ય અણઉપયોગ લક્ષણવાલા, આહાહાહા... સામે લિયા હૈ. રાગ જો હૈ, દેવ-ગુરુ શાસ્ત્રકી ભક્તિકા રાગ, એ રાગ તો જડ હૈ. આહાહા ! નિત્ય અણઉપયોગ લક્ષણ, રાગકા તો નિત્ય અણઉપયોગ લક્ષણ, અને ભગવાનકા તો નિત્ય ઉપયોગ લક્ષણ. આહાહાહા ! એ આત્મા, આ તો ધીરાના કામ છે ભાઈ. આહાહા... અંદર જાનન દેખન નિત્ય ઉપયોગ લક્ષણવાળો પ્રભુ, એ અણઉપયોગ લક્ષણ રાગ, આ વ્યવહાર રત્નત્રયકા વિકલ્પ રાગ, અણઉપયોગ રૂપે કયા આત્મા હોતા હૈ કભી ? (ના) આહાહાહા ! અહીં તો કહેતે હૈ કે રાગ વ્યવહાર હૈ ઉસસે નિશ્ચય હોતા હૈ, અરે પ્રભુ શું કરે છે તું આ ? પુદ્ગલસે આત્મા હોતા હૈ ? સમજમૈ આયા ?

એ રાગ વ્યવહાર દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, દેવ, ગુરુ, શાસ્ત્રકી ભક્તિ શાસ્ત્રકા જ્ઞાન, પંચ મહાવ્રતકા પરિણામ એ સબ અણઉપયોગ, જડ રાગ હૈ. એ અણઉપયોગ જડ રાગસે ઉપયોગ સ્વરૂપ ભગવાન આત્માકા પત્તા મિલ જાતા હૈ ? આકરું કામ ભાઈ. આહાહા... અહીંયા કહેતે હૈ કે ભગવાન આત્મા, અણઉપયોગ જે લક્ષણવાળા પુદ્ગલદ્રવ્ય રાગ એ પુદ્ગલદ્રવ્ય હૈ. આહાહા ! દેવગુરુ શાસ્ત્રકી ભક્તિકા રાગ, આહાહાહા ! ગજબ કામ કરે છે ને ? ભાઈ તારી ચીજની, તેરે ખબર નથી. આહાહા ! તારો નાથ, જ્ઞાન અને દર્શન ઉપયોગવાળો પ્રભુ એ જડ રાગ અણઉપયોગરૂપ કયા દિખાઈ દેતા હૈ ? અને દિખાઈ દેતા હૈ તો તુમ મિથ્યાદૈષ્ટિ હો. આહાહાહા ! સમજમૈ આયા ? આહાહાહા !

શું ટીકા ! શું સારનો સાર ! સમયસાર ! એ દ્રવ્યકર્મ, ભાવકર્મ અને નોકર્મ એ અણઉપયોગી ચીજ હૈ. આહાહા ! દ્રવ્યકર્મ, ભાવકર્મ અને નોકર્મ, શરીર વાણી આદિ. દેવ, ગુરુ ને શાસ્ત્ર પણ નોકર્મ, આહાહા... એ આ સ્વરૂપ ભગવાન ઉપયોગ સ્વરૂપ હૈ, એ અણઉપયોગ એટલે આ ઉપયોગ જિસમૈ નહીં, એસા અણઉપયોગ જે આ પર વસ્તુ એ રૂપે કભી હોતા હૈ ? આહાહા...

અહીંયા તો એમ કહેતે હૈ, કે ત્રિલોકનાથ ભગવાનનો શિષ્ય આત્મા હોતા હૈ ? આહાહાહા... પરદ્રવ્યકા આત્મા શિષ્ય હોતા હૈ ? (ના). આહાહાહા ! આકરું પડે આ માણસને, દેવ ગુરુ શાસ્ત્રને પણ ઇન્દ્રિય કહા હૈ. આ આત્મા અણીન્દ્રિય હૈ, ત્યારે આ શરીર, આ ઇન્દ્રિયાં, ભાવેન્દ્રિય ઔર દેવગુરુ શાસ્ત્ર અને સ્ત્રી કુટુંબ પરિવાર, એ સબ ઇન્દ્રિય હૈ, એટલે કે એ જડ હૈ, આની અપેક્ષાએ હોં એની અપેક્ષાએ નહીં. જૈસે અપના સ્વદ્રવ્યકી અપેક્ષાસે ભગવાનકા દ્રવ્ય ભી અદ્રવ્ય હૈ. આહાહા ! ઉસકી અપેક્ષાસે દ્રવ્ય ભગવાન પૂરણ હૈ પણ આ આત્મા દ્રવ્ય હૈ એ અપેક્ષાસે પર અદ્રવ્ય હૈ. ભગવાન આત્માકા ક્ષેત્ર સ્વ-ક્ષેત્ર હૈ તો પરકા ક્ષેત્ર તે આ આત્માની અપેક્ષાએ અક્ષેત્ર હૈ, સ્વકાળકી અપેક્ષાએ અપના આત્મા ત્રિકાળ હૈ, તો અપની અપેક્ષાએ પરકાળકા ઉસમૈ અકાળ હૈ. પર અકાળ હૈ, ઔર મેરા ભગવાન પૂર્ણાનંદ ભાવ,

ભાવસ્વરૂપ મੈં હું, તો એ ભાવકી અપેક્ષાસે, સબ તીર્થકરોકા ભાવ ભી આ ભાવકી અપેક્ષાએ અભાવ સ્વરૂપ હૈ- યુગલજી ! આવી વાતું છે. અરે માર્ગ તે માર્ગ ! આહાહાહા !

ભાષા તો સાદી છે, ભાવ તો ભાઈ જે છે એ છે. આહાહા ! નિત્ય ઉપયોગ લક્ષણવાળા જીવદ્રવ્ય ભગવાન જીવદ્રવ્ય તો નિત્ય જ્ઞાન દર્શનના લક્ષણના ઉપયોગવાળા જીવ હૈ. આહાહા ! એ પુદ્ગલદ્રવ્યરૂપ હોતા હુઆ નહીં દિખાઈ દેતા. એ રાગરૂપે હોતા હૈ એસા દિખાઈ નહીં દેતા, તો રાગ આતા હૈ ને ? પણ રાગરૂપે હો એસા દિખાઈ નહીં દેતા. એ રાગસે પૃથક અપના ઉપયોગ હૈ, એ રૂપે દિખાઈ દેતા હૈ, રાગકા જે જ્ઞાન પર પ્રકાશકકી અપેક્ષાસે અને અપના આત્મા સ્વ-પ્રકાશ એ સ્વપરપ્રકાશક ઉપયોગપણે આત્મા દિખાઈ દેતા હૈ. આહાહા ! ધર્મીકો વ્યવહાર રત્નત્રયકા જ્ઞાન જો યહાં હોતા હૈ, સ્વપરપ્રકાશક એ ઉપયોગરૂપ દિખાઈ દેતા હૈ, રાગરૂપ આત્મા હૈ એસા દિખાઈ દેતા નહીં. આહાહા !

વૃત્તિ જિતની ઉઠતી હૈ યહ સબ અણઉપયોગ હૈ. એ ઉપયોગ સ્વરૂપ ભગવાન આત્મા, એ અણઉપયોગરૂપે કભી દિખતે હૈ ? અને દિખે તેરે તો તું મિથ્યાદૃષ્ટિ હૈ. આહાહા ! આત્મા જ્ઞાયક આનંદ પ્રભુ ઉપયોગ સ્વરૂપી (હૈ) રાગ ઉપયોગ સ્વરૂપી દિખાઈ દે તેરેકો, તો આત્મા જડ હુઆ. આહાહા ! સમજમૈં આયા ? એ ઉપયોગસ્વરૂપ ભગવાન ભિન્ન ન રહા. આવી વાતું હવે આકરી પડે માણસને. શું થાય ?

અરે ભાઈ કાલ જુઓને બિચારા જુવાન છોકરા બે ભાઈઓ બેય મુંગા ને બહેરા, એની માને કેવું થાતું હશે ? એક છોકરો આવો થયો ત્યાં બીજો પાછો એવો થયો, હવે બિચારા પાળીને મોટા કર્યા છે હોંશિયાર બેય પાછા હોં. આહાહા ! એ ક્યાં સાંભળતે નહીં, બોલ સકતે નહીં એસા ભાવ હૈ, તો એ ભાવરૂપ ક્યા હો ગયા એ આત્મા ? આત્મા તો નિત્ય ઉપયોગ સ્વરૂપ હૈ અંદર. આહાહાહા ! સમજમૈં આયા ?

શું ટૂંકી વાતમાં ભગવાન આત્મા, જાનન દેખન નિત્ય ઉપયોગ સ્વરૂપ પ્રભુ એ અજાણ અને અનુપયોગ એસા રાગ ને દયા, દાન, વ્રત આદિકા વિકલ્પ એ રૂપ કભી દિખાઈ દેતા હૈ પ્રભુ ? આહાહાહાહા ! ચૈતન્ય તો અપના શુદ્ધ ઉપયોગપણે દિખાઈ દેતા હૈ, રાગપણે દિખાઈ નહીં દેતા. આહાહાહા ! હૈ કે નહીં, પાટણીજી ! આ અંદર હૈ, અંદર હોં. આહાહા ! ભગવાન પાસે પડયા હૈ ને અંદર. આહાહા ! આહાહાહા ! એ અક્ષરરૂપે કભી આત્મા હુઆ હી નહીં, શાસ્ત્રકી રચના આત્મા(ને) કભી ક્રિયા હી નહીં. આહાહાહા ! શાસ્ત્ર તો જડ પરમાણુ હૈ, ઉસકી રચના ક્યા કરે આત્મા, પણ ઓ તરફકા જો રાગ હૈ એ રૂપે ભી આત્મા હોતા નહીં. આહાહાહા !

ક્યોંકિ નવતત્ત્વમૈં એ શુભ અશુભ રાગ એ પુણ્ય પાપકા તત્ત્વ હૈ. સમજમૈં આયા ? એ આત્મતત્ત્વ નહીં. આહાહા ! ક્યોંકિ નવમૈં જ્ઞાયક તત્ત્વ તો ભિન્ન હૈ. આહાહાહા ! એ જાણન-દેખન ઉપયોગ સ્વરૂપ ભગવાન, તો એ રાગસે તો ભિન્ન હૈ, એસા ભગવાન આત્મા રાગરૂપ કૈસે હો. ભિન્નરૂપ હૈ યહ અભિન્નરૂપ કૈસે હો ? આહાહાહા ! સમજમૈં આયા ? ઝીણી વાત બહુ ભાઈ ! આહાહા !

ઔર નિત્ય અણઉપયોગ લક્ષણવાળા પુદ્ગલદ્રવ્ય, એ રાગ હૈ યહ નિત્ય અનુપયોગ હૈ. આહાહા ! એ દેવ ગુરુ શાસ્ત્રકી ભક્તિકા રાગ, આ આરતી ઉતારના ને જય નારાયણ, જય

નારાયણ, સમોસરણમાં ભગવાન પાસે ગયે જય નારાયણ. આહાહા ! હીરાના થાળ, મણી રતનના દીવા કલ્પવૃક્ષના ફૂલ સમોસરણમાં સાક્ષાત્ જય હો. પણ ઓ રાગ હૈ, એ ક્રિયા તો (આત્મા) કર સકતે નહીં, પણ રાગરૂપ હોતા નહીં. આહાહાહાહા ! એય ! આવું સાંભળ્યું નથી કોઈ દિ' ન્યાં. (શ્રોતા:- ક્યાંય છે નહીં) એ તો એ કહે છે ને અમારે પાટણીજી કહે છે ને ? કે આવું સ્પષ્ટીકરણ... (શ્રોતા:- રાગ હોય તો બોજો લાગે) બોજો લાગે. કલ્પને કાલે કહા થા ને (શ્રોતા:- બોજો જ લાગે) ઉપયોગ સ્વરૂપ ભગવાન ઉસમ્ રાગકા બોજા ભાર આતા હૈ આયા થા ને કલ. આહાહાહા ! બોજાકા અર્થ એ ભિન્ન ચીજ હૈ તો એ અપનેમ્ આ સકતી નહીં. આહાહા ! દુઃખરૂપ લગતી હૈ. આહાહા !

નિત્ય અણઉપયોગ લક્ષણવાલા પુદ્ગલ દ્રવ્ય, આહાહાહા... એ વ્યવહાર રત્નત્રયકા રાગ એ નિત્ય અણુપયોગ લક્ષણવાળા જડ દ્રવ્ય હૈ એ તો. આહાહા ! અરેરે ! વિષયમ્ રાગ હોતા હૈ એ રાગ તો અણુપયોગ જડ હૈ પ્રભુ. આહાહાહા ! સમ્યગ્દષ્ટિ જીવ, શાંતિનાથ, કુંથુનાથ, અરનાથ ૯૬ હજાર સ્ત્રીઓ, આહાહા... એ તો મૈ નહીં, પણ ઓ તરફકા રાગ હુઆ યહ ભી મૈ નહીં. આહાહા ! મેરા ભગવાન ઇન્દ્રિયકા વિષય અને રાગમ્ આયા હી નહીં ને. આહાહાહાહા ! મૈ જ્યાં કું ત્યાં અણુપયોગ રાગ તે હૈ હી નહીં ને. આહાહા ! સમજમ્ આયા ?

આ તો ૧૯ મી વાર વંચાય છે સમયસાર સભામ્, ૧૮ વાર એકેક વાર ગણો તો ઓગણીસમી વાર તો વધારે સ્પષ્ટીકરણ હોતા હૈ કે નહીં ? આહાહા !

એ રાગસે આત્માકો લાભ હોતા હૈ એસી ઉપદેશ શૈલી પણ મિથ્યાત્વ હૈ. આહાહાહા ! ક્યોંકિ રાગ હૈ અણુપયોગ સ્વરૂપ જડ, ક્યા ઉપયોગ સ્વરૂપી આત્મા જડ હો જાતા હૈ ? આહાહાહા ! રાગ વ્યવહારકા હો પણ ઉસકી રુચિ છોડકર ભગવાન જ્ઞાયક સ્વરૂપકી દૈષ્ટિમ્ આયા, ત્યાં ક્યા રાગ ભાવસે ઉપયોગ ભાવ પ્રગટ હુઆ ? અણુપયોગભાવસે ક્યા ઉપયોગ સ્વરૂપ ભગવાન જાનનેમ્ આયા ? આહાહાહા ! તો વ્યવહારસે આત્મા નિશ્ચય પ્રાપ્ત કર સકતે હૈ ? પ્રભુ એ ક્યા હૈ બાત. આહાહા ! સમજમ્ આયા ? નિત્ય અણઉપયોગ લક્ષણવાળા પુદ્ગલદ્રવ્ય, જીવદ્રવ્ય હોતા હુઆ દેખનેમ્ નહીં આતા. આહાહા ! એ વ્યવહાર રત્નત્રયકા રાગ નિત્ય ઉપયોગ લક્ષણવાળા દિખનેમ્ નહીં દેતા, આહાહાહા... ઉસસે નિત્ય ઉપયોગ લક્ષણકા ભાન હોતા હૈ એસા દિખનેમ્ નહીં આતા. આહાહા ! યુગલજી ! કોટામાંય ગરબડ હાલે છે બધી, ઘણી યુગલજી છે તોય. (શ્રોતા:- સારા હિન્દુસ્તાનમ્ ગરબડ હૈ, અજ્ઞાન હોય ત્યાં ગરબડ જ હોય ને) ભગવાન આ તો બે ને બે ચાર જેવી વાત છે. આહાહાહા ! અહીં પ્રભુ એમ કહેતે હૈ સંતો. આહાહા ! કુંદકુંદાચાર્યની ગાથામાં એ ભાવ ભર્યા હૈ, એ અમૃતચંદ્રાચાર્યે તર્કસે ટીકા કરકે ભાવ નિકાલા હૈ. ભગવાન, રાગ જો હૈ, ચાહે તો દેવગુરુશાસ્ત્રકી ભક્તિ આદિકા રાગ હો, મહાવ્રતકા રાગ, એ અણઉપયોગ રાગ ક્યા ઉપયોગસ્વરૂપ ભગવાન (આત્મા) હો સકતા હૈ ? આહાહાહા ! ઉસકા અર્થ તો એ હુઆ ને કે વ્યવહાર જે અણુપયોગ રાગ હૈ ઉસસે ઉપયોગ સ્વરૂપકી દૈષ્ટિ હોતી નહીં. આહાહાહા ! સમજમ્ આયા ? આહાહાહા !

ભગવાનના શ્રીમુખે જ્યારે એ વ્યાખ્યા નીકળતી હોય સંતોને, આહાહાહા... ટીકા પણ ટીકા, આહાહાહા ! આહાહા ! ભરતક્ષેત્રમાં આ સમયસાર જેસા કોઈ શાસ્ત્ર નહીં, જેના એક

अेक पदमां डितनी गंभीरता. आहाहा ! भोलतां भोलतां पार न आवे अेवी वात ऐ अंदर.

उपयोग स्वरूप भगवान कया अनुउपयोग स्वरूप टिभाए टैता है ? आ अनउपयोग स्वरूप राग(में) कया उपयोग स्वरूप आत्मा टिभाए टैता है ? आहाहाहा ! समजमें आया ? आहाहा ! सम्यग्दर्शन भान होता है, आहाहाहा... त्यारे कया उपयोग स्वरूप भगवान ओ राग मंद हुआ है, तो उससे उपयोग स्वरूपकी दृष्टि हुआ ? अने पछी आहाहा... उपयोग स्वरूप भगवान आत्मा अनुभवमें आया ? और अंतरमें जानेका स्थिर होनेका भाव आया ? आहाहा ! अे दीक्षित होते है. आहाहाहा... अे शरीरने रमाडनारी तुं स्त्री, मैं तो मेरी अनुभूति आनंदका नाथ मारो भगवान अेनी पासै जाना याहता हुं, छोड दे. आहाहाहाहा... रज्ज मागे व्यवहारै, न छोडे तोय याल्यो जाय अे तो. समजमें आया ? पछ व्यवहार अैसा लिया है. आहाहाहा... मारी आनंदरूपी अनुभूति मेरी पास है. आहाहा ! उपयोगस्वरूप कहे के आनंदस्वरूप भगवान आत्मा मेरी रमतोमां रमनेवाला मैं, हवे आ शरीरने रमाडनारी स्त्री अे मेरी नहीं, छोड दे मेरेकुं. न छोडे तो मैं यला जाता हुं. आहाहा ! मारा भगवान पासै हुं जवा मागुं छुं. शुद्ध उपयोग, नित्य उपयोग अैसा मैं भगवान आत्मा. आहाहाहा ! अे उपयोगकी स्थिरता करनेको मैं जाता हुं. देहकी क्रिया करनेको के महाप्रत करनेको अेम नहीं, जो उपयोग स्वरूप है उसमें स्थिरता करनेको मैं जाता हुं. आहाहा. !

वनमां अकेला सिंह ने वाघनी त्राहुं होय त्यां आ अेकलो याल्यो जाय ऐ. आहाहा ! अे उपयोग स्वरूप आनंदका स्वाद आया है, अने अनउपयोग स्वरूप रागका स्वाद छूट गया है. समजमें आया ? आवी व्याप्या हवे, बे लीटीमां तो, आहाहाहा... नित्य अनुपयोग अेम रागमें नित्य अनउपयोग है, आहाहा... व्यवहार रत्नत्रयका रागमें कभी कांछ उपयोगका अंश आता है ? नित्य अनुपयोग लक्षणवाला पुद्गलद्रव्य, श्रवद्रव्य होता हुआ देभनेमें नहीं आता. आहाहाहाहा ! अे उपयोग स्वरूप भगवान आत्मा रागरूप हो जाय अैसा टिभनेमें नहीं आता. व्यवहार उसका रागसे मैं उपयोग स्वरूप आत्मामें आ जाँ अैसा टिभनेमें नहीं आता. आहाहा ! पर धरमें मैं रहुं तो स्वधरमें मैं आ जाँ अैसा है नहीं. आहाहा ! अरे आवी वात. शुं टीका, शुं टीका !

कोनी पेठे ? प्रकाश और अंधकार अेक साथ टिभाए नहीं देते, क्योकि प्रकाश और अंधकारकी भांति, हवे जोओ पहेले कहा के लवण जो भारा है अे पाणीरूप होता है. और भारा पाणी नमकरूप होता है, अैसे राग है अे आत्मारूप हो जाय और आत्मा रागरूप हो जाय अैसा कभी बनते नहीं.

हवे अस्तिका दृष्टांत दिया प्रकाश और अंधकारकी भांति, आहाहाहा... उपयोग भगवान अे तो प्रकाश है, अने राग व्यवहार अे अंधकार है. आहाहाहाहा... त्तारे वात भाए. भगवान अेम कहे अमारा उपर तारुं लक्ष है ये उपयोग अंधकार है. आहाहाहा ! समजमें आया ? परद्रव्य तरङ तेरा लक्ष रहेते है अे उपयोग राग है, आहाहाहा... अे अंधकार है अने भगवान तो उपयोग स्वरूप प्रकाश है, कया प्रकाश अंधकाररूप होता है ? (श्रोता:- कभी नहीं होता) अंधकार प्रकाशरूप होता है ? आहाहा ! आ तो पकडाय अेवुं ऐ. आ कांछ, आहाहा...

પ્રકાશ ઓર અંધકારકી પેઠે. ઉપયોગ અનુપયોગકા, ઉપયોગ એ પ્રકાશ હૈ અને અણુપયોગ રાગ એ અંધકાર હૈ, એકી સાથ રહેનેમેં વિરોધ હૈ. એકી સાથ રહેનેમેં વિરોધકા અર્થ હૈ પ્રકાશ અને અંધકાર બેય એક ચીજ હૈ, એસે રહેનેમેં વિરોધ હૈ. દૂસરી વાત શુદ્ધ ઉપયોગકા ભાનમેં રાગ આયા, પણ રાગ સાથમેં હૈ યે ભિન્ન તરીકે હૈ, એ પ્રકાશ તરીકે સાથમેં નહીં. આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? પ્રકાશ અને અંધકાર એક સાથ નહીં રહ સકતે, ઉસકા અર્થ ? કે ચૈતન્ય ઉપયોગ પ્રકાશ અને રાગ ઉપયોગ અંધકાર દો એક નહીં હો જાતા. સમજમેં આયા ? એક સાથ રહેનેકા અર્થ ? કે રાગરૂપે આત્મા હો જાય અને શુદ્ધરૂપે પણ, (રહે) એસા નહીં હોતા. અપના શુદ્ધ ઉપયોગ સ્વરૂપ ભગવાન આત્મા એસા ભાન હુવા તો કમજોરીસે રાગ વ્યવહાર આતા હૈ. પણ વો અણઉપયોગ ભિન્ન રહેતે હૈ. ઉપયોગમેં એક સાથ આ જાતા હૈ. સાથકા અર્થ ? ઉપયોગ ને અણઉપયોગ એક હો જાતા હૈ એસા નહીં. પણ જ્ઞાન ઉપયોગ હુઆ ત્યાં અણઉપયોગ રાગાદિ બાકી આતા હૈ. હો ! પણ એ અંધકાર અને પ્રકાશની પેઠે ભિન્ન ચીજ હૈ. આહાહાહા ! અરે એકવાર મધ્યસ્થથી સાંભળે ને તો ખબર પડે, એ વિરોધ કરે છે શું કરે છે પ્રભુ. એકદમ નિશ્ચયાભાસ, ખોટું, જૂઠું, ભગવાનને પણ જૂઠું ઠરાવે છે ને એવું લખે છે લ્યો ! અરે પ્રભુ શું કરે છે તું આ ? આહાહા ! એને એમ કે આ વ્યવહારથી કાંઈક લાભ થાય એમ માને તો તો અનેકાંત કહેવાય. આહાહા ! પણ અહીંયા તો અંધકાર અને પ્રકાશ બેય ભિન્ન ચીજ ગણવામાં આવી છે. વ્યવહાર અંધકારસે પ્રકાશ ચૈતન્ય પ્રકાશ જાનતા હૈ ? આહાહાહા !

લવણનો દાખલો, તો લવણ તો પાણીપણે હોતા હૈ એસે પ્રકાશ અંધકારરૂપ હોતા હૈ ? ખારાપાણી મીઠારૂપ હોતા હૈ એસે અંધકાર પ્રકાશરૂપ હોતા હૈ ? આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? પ્રકાશ ઓર અંધકારની પેઠે ઉપયોગ ને અનુપયોગકા એક હી સાથ રહેનેમેં વિરોધ હૈ. એક હી સાથકા અર્થ ? ઉપયોગકા ભાન હૈ ત્યાં આ રાગ અંધકાર હો પણ બેય એક હૈ એસે એક સાથ નહીં રહેતે. આહાહા... ઉપયોગ ભી હૈ અને અંધકાર ભી ઉપયોગમેં હૈ, એસા નહીં. રાગ અંધકાર વ્યવહાર આતા હૈ પણ વહ ભિન્ન હોકર રહેતે હૈ એકરૂપ નહીં હોતા. આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? આહાહાહા ! શું શૈલી !

જ્ઞાનીકો વ્યવહાર અંધકાર આતા હૈ. આહાહાહા ! જબલગ વીતરાગ ન હો તબલગ દેવગુરુ શાસ્ત્રકા વિકલ્પ આતા હૈ પણ હૈ અંધકાર, આહાહાહાહા... છતેં એ પ્રકાશની પાસે યે રહે સકતે હૈં, મગર પ્રકાશરૂપ હોકર રહે સકતે નહીં. સમજમેં આયા ? (શ્રોતા:- આકરું ક્યાં છે ?) આકરું નથી. પણ લોકોને ક્યાં બેસે છે, મોટા પંડિતો વિરોધ કરે છે ને. આહાહા... શું કરે, વર્ણીજનો દાખલો બધા આપે છે. જુઓ વર્ણીજને કહ્યું છે કે સોનગઢનું સાહિત્ય ડુબાનેવાલા હૈ. એવું લખે છે. એણે કહ્યું 'તું કારણકે નિમિત્તસે ભી કભી હોતા હૈ એસે માનતે થે, કમબદ્ધ નહીં. તો યે વિરૂદ્ધ કરતે થે વાત સાચી.

અબી તો ઉસને કબુલ ક્રિયા હૈ, કૈલાસચંદ્રજી. એ વખતે કમબદ્ધ નહીં માનતે થે. હવે કબૂલ ક્રિયા હૈ કમબદ્ધ હૈ, ઓર નિમિત્ત માનતે હૈ સોનગઢવાલા, પણ નિમિત્તસે હોતા હૈ એમ નહીં માનતે એટલું કહે છે. એવા બે બોલ આવ્યા છે. એ બે ચર્ચા મોટી થઈ હતી, તેરકી સાલ વર્ણીજકી સાથ મોટી ચર્ચા. આહાહાહા... પ્રભુ આ મારગ આમ છે ભાઈ. (શ્રોતા:- ધીરે ધીરે

કબૂલ કરે) ધીરે ધીરે કબૂલ કરે. બાત તો ઐસી છે. અમારા યુગલજી ટાઢા માણસ છે ને એટલે ધીરે ધીરે. આહાહાહા... માર્ગ જ આ છે ને પ્રભુ. અને તે પણ બે ને બે ચાર જૈસી બાત છે વ્યવહાર હોતા છે ઈસકી કિસને ના પાડી, પણ એ વ્યવહાર અંધકાર છે. આહાહા ! એ પ્રકાશ ને અંધકાર એક સાથે રહેતે નામ એકરૂપ હો જાતે છે, ઐસે નહીં. એ તો ભાઈ પ્રજ્ઞાછીણી આવ્યું છે ને ? પ્રજ્ઞાછીણી, રાગ અને સ્વભાવકા ભાન એક સાથ રહે સકતે છે. (શ્રોતા:- સંધિ છે) છતાં સંધિ છે એ વળી જુદી રાખી છે આ તો એક સાથ રહેતા છે એ પ્રશ્ન છે. કળશટીકામાં લીધું છે વ્યવહારકા રાગ અને ભગવાનકી પરિણતિ શુદ્ધ ચૈતન્ય એક સાથ રહે સકતે છે. એક સાથ એટલે એક સમયમેં રહે સકતે છે, મગર એક હોકર નહીં રહે સકતે, ભિન્ન હોકર રહે સકતે, ઉસમેં કોઈ વિરોધ નહીં. આહાહાહાહા ! કહો, સમજાય છે કે નહીં કાંઈ ? એને ઓલા નાતમાં ભળવા સાટુ, એકતાલીસ હજાર ભર્યા પાછા, સોનગઢીયા થઈ ગયા છો તે કાઢી મૂકો, કાઢી મૂકો, પછી નાતમાં ભળવા એકતાલીસ હજાર ભર્યા પછી હવે કોઈ બોલે નહીં એમ.

અરે ભગવાન આ માર્ગ તારા ચૈતન્યની જાતનો પ્રભુ આ માર્ગ છે. ભાઈ આ કોઈ પક્ષ ને વાડો નથી. આહાહા ! તું કૈસા અંદર શુદ્ધ ઉપયોગ, નિત્ય ઉપયોગ સ્વરૂપ પ્રભુ, આહાહાહા... એ રાગ અણઉપયોગસે કૈસે પ્રાપ્ત હો ? અંધકારસે પ્રકાશ કૈસે પ્રાપ્ત હો ? આહાહા ! અને પ્રકાશમેં અંધકાર એકમેક કહાંસે હો ? એમ શુદ્ધઉપયોગમેં, ઉપયોગ સ્વરૂપ લક્ષણકા ભાન હુઆ, પીછે રાગ તો આતા છે વ્યવહાર, પણ એકરૂપે કૈસે હો ? ભિન્નરૂપે એક સાથ રહે સકતે છે, એકરૂપ હોકર સાથ નહીં રહે સકતે. આહાહા ! સમજમેં આયા ? આ નવમો દિવસ છે આજ, હેં ? અફર દિ' છે, નવનો આંક. આહાહા ! જ્ઞાનેય અફર છે ભાઈ, આ વસ્તુ એવી છે.

કહો, ઝાંઝરીજી ! એ બધા અગ્રેસર છે ત્યાં. આહાહા ! અંતરીક્ષ, ઓલા તોફાન કરે આમ, શું કરે બાપુ, ભાઈ ! આહાહા ! આ દિગંબર ધર્મ તો અનાદિ સનાતન છે, એ કોઈ નઈ ચીજ નહીં. સમજમેં આયા ? શ્વેતાંબર તો બે હજાર વર્ષ પહેલે નયા નિકલા, ઉસમેં આ ચીજ છે નહીં ઐસી. આહાહા ! આહાહાહા... સૂરજની પેઠે પ્રકાશ ઉપયોગ સ્વરૂપ પ્રકાશ આત્મા અને અંધારા સમાન રાગ એક સાથ ક્યું રહે ? એકરૂપ એકસાથ ક્યું રહે ? એકરૂપ હોકર એકસાથ ક્યું રહે ? ભિન્નરૂપ હોકર એક સમયમેં એક સાથ રહે સકતે છે. આહાહા ! એ જડ ઔર ચૈતન્ય કભી ભી એક નહીં હો સકતે. રાગ જડ અને ભગવાન ચૈતન્યપ્રભુ એ કભી એક નહીં હો સકતે. આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? ઈસલિયે તું સર્વ પ્રકારસે પ્રસન્ન હો, આહાહાહા... એ પ્રસન્ન હો પ્રસન્ન પ્રભુ ! તેરી ચીજ રાગરૂપ કભી હુઈ નહીં, રાગ તેરેમેં કભી આયા નહીં. આહાહા ! પ્રસન્ન થઈ જા એકવાર. આહાહા ! અર્થાત્ રાગસે ભિન્ન હોકર આનંદકા અનુભવ કર. આહાહાહા ! એ પ્રસન્ન, આહાહા... એ પ્રસન્નકુમારજી આ પ્રસન્ન આયા દેખો. આહાહાહા ! તેરા સ્વરૂપ પ્રભુ રાગસે ભિન્ન છે, એ રાગરૂપ હુઆ નહીં. ઔર તુમ રાગરૂપ હુઆ નહીં. બસ. આહાહાહા ! ભેદજ્ઞાન કરકે પ્રસન્ન હો જા. આહાહા ! અપને ચિત્તકો ઉજ્જવલ કરકે સાવધાન હો. સ્વદ્રવ્યકો હી યહ મેરા છે ઈસ પ્રકાર અનુભવ કર મૈ તો શુદ્ધ સ્વરૂપી ભગવાન હું ઐસા અનુભવ કર. આહાહા ! વિશેષ કહેગા.

(શ્રોતા:- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ.)